

گاهنامه سیاسی بصائر بسیج

ویژه فرماندهان و هادیان سیاسی

۵

بچام‌های راهبردی سفر بشاراسد به تهران

معاونت سیاسی

نماینده‌گی ولی فقیه در سازمان بسیج مستضعفین

زمستان ۱۳۹۷

سرفصل‌های مهم:

۱. تثبیت سیاسی و نظامی دولت سوریه و آغاز سفرهای خارجی
۲. تجلیل از خدمات ایران در مبارزه با تروریسم
۳. پاسخی به حامیان جدایی تهران و دمشق
۴. پایان انزوای دولت سوریه
۵. پاسخی به نشست ورشو و شرم‌الشیخ
۶. اهمیت نفوذ پایدار ایران
۷. واکنش قاطع به ایجاد منطقه امن در سوریه
۸. مسأله بازسازی سوریه
۹. پیامی جدی برای صهیونیست‌ها
۱۰. دو شیوه رفتار در سیاست خارجی

پیام‌های راهبردی سفر بشار اسد به تهران

«بشار اسد» رئیس‌جمهور سوریه روز دوشنبه ۶ اسفندماه به تهران سفر کرد و با حضرت آیت‌الله خامنه‌ای، رهبر معظم انقلاب اسلامی ایران و دکتر حسن روحانی رئیس‌جمهور ایران دیدار کرد. این سفر دومین سفر خارجی بشار اسد از سال ۲۰۱۱ و شروع بحران این کشور به شمار می‌رود. اهمیت این سفر آنچنان بود که رسانه‌های معتبر جهان به سرعت آن را پوشش داده و نشانگر تحولی در بحران سوریه دانستند. در هشت سال گذشته بشار اسد تنها یک بار در سال ۲۰۱۷ به روسیه سفر کرده بود. نکته مهم در سخنان رهبر معظم انقلاب این بود که ایشان بشار اسد را قهرمان جهان عرب خواندند. این تعبیر بسیار حساس و قابل توجه است. چرا که پیش از این جمال عبدالناصر رئیس‌جمهور اسبق مصر در دهه ۶۰ میلادی به دلیل مقابله با اسرائیل به عنوان قهرمان جهان عرب مطرح بود اما رهبر معظم انقلاب به نوعی این لقب و عنوان بسیار مهم را به بشار اسد دادند. دلیل این امر نیز این است که بشار اسد بر خلاف دیگر حاکمان عربی در راستای مقابله با تروریست‌ها در ۸ سال گذشته لحظه به لحظه با ارتش و نظامیان بوده و بارها در جبهه‌های نبرد حضور داشته است. اما اهمیت سفر بشار اسد به تهران چیست و چه پیام‌های منطقه‌ای دارد؟

۱. تثبیت سیاسی و نظامی دولت سوریه و آغاز سفرهای خارجی

یکی از مهم‌ترین پیام‌های سفر بشار اسد به تهران مخابره این پیام به کشورهای منطقه‌ای است که دولت سوریه از مرحله بحران عبور کرده و ثبات سیاسی و میدانی در این کشور حاکم شده است. معمولاً روسای دولت‌ها در هر کشوری که دچار بحرانی مانند سوریه می‌شوند به دلیل حساسیت‌های امنیتی کشور را به هیچ عنوان ترک نمی‌کنند. به همین دلیل مادامی که سوریه درگیر نبرد با تروریست‌ها بود بشار اسد به عنوان رئیس‌دولت در ۸ سال گذشته تنها یک بار به روسیه سفر کرد. سفر اخیر وی به تهران تأکیدی بر پایان بحران سوریه و ورود این کشور به دوران بازسازی و فرایند سیاسی است. این مسئله شکست بزرگی برای جبهه غربی-عربی-عبری است که در ۸ سال گذشته رویای برکناری بشار اسد و ساقط کردن نظام قانونی این کشور را داشتند.

۲. تجلیل از خدمات ایران در مبارزه با تروریسم

ایران در ۸ سال گذشته به روش‌های مختلف همگام با دولت سوریه علیه تروریست‌های مستقر در خاک این کشور مبارزه کرده است. به گونه‌ای که با همکاری ایران، روسیه و حزب الله لبنان در کنار ارتش سوریه داعش و

دیگر گروه‌های ترویستی در این کشور شکست خوردند. مقامات سوریه بارها ایران را به عنوان مهمترین شریک خود در این مبارزه ۸ ساله معرفی کرده‌اند. بنابراین رئیس‌جمهور سوریه به نمایندگی از مردم کشورش آمده بود تا از حمایت‌های بی‌دریغ ایران در این جنگ خانمان‌سوز و ویران‌گر تشکر کند. او که بارها بر حمایت‌های ایران تاکید داشت، در این دیدار نیز این مساله را مورد تاکید دوباره قرار داد.

۳. پاسخی به حامیان جدایی تهران و دمشق

در یک سال اخیر جبهه ضد مقاومت پس از ناکامی در طرح اولیه خود مبنی بر ساقط کردن نظام سوریه و قطع کردن کمر بند محور مقاومت سعی داشته‌اند تا به نوعی به روش‌های مختلف به دنبال تضعیف اتحاد ایران و سوریه باشند. در این مسیر فشارهای زیادی هم بر دولت سوریه صورت گرفت و رژیم صهیونیستی بارها به مواضع دولت سوریه حمله کرد و به نوعی این پیام را به بشار اسد داد که تازمانی که ایران در سوریه باشد این حملات ادامه خواهد داشت. امید اسرائیل این بود که دمشق در برابر این فشارهای تسلیم شود و از ایران به تدریج فاصله بگیرد. علاوه بر این رسانه‌های ضد مقاومت در منطقه، بازگشایی سفارت خانه‌های کشورهای عربی و عقب نشینی آن‌ها در برابر دمشق را به نوعی حاصل توافقی پنهانی بین دمشق و کشورهای عربی دانسته‌اند که در برابر کاهش نفوذ ایران در سوریه روابط کشورهای عربی با سوریه از سرگرفته شود. در واقع تلاشی همه جانبه با هدف کاهش نقش ایران در سوریه صورت گرفت. برخی کشورهای عربی که در تلاشند روابط خود را با سوریه به حالت اول بازگردانند، مدعی‌اند دمشق نیازمند شکستن انزوای سیاسی است و می‌خواهند با عادی کردن روابط خود با سوریه، تلاش کنند این کشور را از ایران دور کنند. اما سفر بشار اسد به ایران انجام شد تا تأکید شود دمشق حاضر نیست برای فعال کردن روابط سیاسی با کشورهای عربی، امتیاز دهد بویژه درباره ائتلافاتش با کشورهای دوست مانند ایران. سفر بشار اسد به تهران پایانی بر پروژه یک ساله حامیان تروریست‌ها در سوریه بود و بشار اسد با این سفر این پیام را داد که روابط دو کشور راهبردی بوده و دو کشور عمق راهبردی یکدیگر هستند. مقام معظم رهبری نیز در دیدار با بشار اسد تاکید کرد که ایران و سوریه عمق راهبردی یکدیگرند و این مسئله شکست دیگری برای ارتجاع عرب و جبهه غربی به شمار می‌رود. در واقع این سفر جز جنبه دیدار طرف‌های پیروز در بحران سوریه، نشان می‌دهد به‌رغم همه فشارهای وارده از سوی آمریکا، اسرائیل، جهان غرب و بعضی کشورهای عربی به دولت سوریه برای کاهش سطح روابط با ایران شاهد گسترش رابطه راهبردی میان دو کشور و استمرار آن هستیم. موضوع حضور مستشاران نظامی ایران در سوریه و همچنین حزب‌الله یکی از موارد بحث‌برانگیز و چالشی مدنظر غرب و جهان عرب است. به‌رغم همه این فشارها دولت سوریه معتقد است این روابط راهبردی نه تنها کاهش بلکه بایستی گسترش یابد چراکه پیروزی به‌دست آمده نتیجه همین رابطه راهبردی است. این نکته کاملاً حائز اهمیت است؛ چراکه بشار اسد با این سفر تأکید مجددی به روابط راهبردی میان ایران و سوریه داشته که با فشارهای خارجی تضعیف نمی‌شود بلکه با توجه به تحولات سیاسی که در صحنه سوریه اتفاق افتاده است. دولت سوریه بیش‌ازپیش به اهمیت روابطش با ایران پی برده است و علاوه بر پیروزی‌های نظامی در عملیات نظامی، اکنون نیز نیازمند استمرار این رابطه در روند سیاسی است.

۴. پایان انزوای دولت سوریه

حامیان تروریست‌های مستقر در سوریه تلاش زیادی کرده‌اند تا در کنار درگیر کردن سوریه در جنگ با

تروریست‌ها از نظر سیاسی با اخراج این کشور از اتحادیه عرب و دیگر نهادهای عربی و همچنین قطع روابط با این کشور، دمشق را در انزوایی شدید قرار دهند. اما شکست‌های میدانی تروریست‌ها باعث شده است تا در عرصه سیاسی نیز عقب‌نشینی ارتجاع عرب شروع شود و بسیاری از کشورها سفارتخانه‌های خود را در سوریه بازگشایی کرده‌اند و اتحادیه عرب نیز خواستار بازگشت سوریه به این اتحادیه شده است. سفر بشار اسد به تهران نیز به عنوان آغازی بر پایان پروژه انزوای سوریه به شمار می‌رود و باید منتظر تداوم سفرهای خارجی بشار اسد بود.

۵. پاسخی به نشست ورشو و شرم‌الشیخ

رهبران اروپایی و فرستادگانی از ۱۶ کشور عربی یک روز قبل از سفر بشار اسد نخستین نشست عربی-اروپایی خود را در شرم‌الشیخ مصر برگزار کردند. در واقع برخی از کشورهای عربی به رهبری عربستان سعی داشتند تا خود را به عنوان محور موضوعات غرب آسیا معرفی کنند و به عبارتی برای این منطقه و مسائلی مانند یمن، سوریه و عراق تعیین تکلیف کنند. دیدار بشار اسد از تهران درست در زمانی برگزار شد که سران برخی از کشورهای عربی و اروپایی در شرم‌الشیخ نشستی را با عنوان کنفرانس عربی اروپایی برگزار کردند. همزمانی سفر بشار اسد به تهران و این کنفرانس این پیام مهم را دارد که محور مقاومت با پیروزی بر تروریسم مورد حمایت بیشتر این کشورها، در حال تداوم طرح‌های خود برای آینده است و هر طرح امنیتی بدون حضور ایران و سوریه عملاً محکوم به شکست است.

۶. اهمیت نفوذ پایدار ایران

رهبر معظم انقلاب، ایران و سوریه را «عمق راهبردی یکدیگر» عنوان کرد و خواستار حفظ روحیه ایستادگی و افزایش قدرت دولت و ملت سوریه و گسترش ارتباطات مذهبی و رفت‌وآمد علمای مذهبی دو کشور شد. نکته مهم در این مورد این است که عمق راهبردی فراتر از بُعد نظامی و سیاسی است و بیشتر یک مسئله فرهنگی است. عمیق‌ترین نفوذها نفوذ فرهنگی است و به همین دلیل رهبر معظم انقلاب بر گسترش ارتباطات مذهبی و رفت‌وآمد علمای مذهبی دو کشور تاکید کردند. چرا که نفوذ اقتصادی و یا نظامی پایدار نخواهد بود. به عنوان مثال ایران به هر میزان از نظر نظامی و یا اقتصادی در سوریه سرمایه‌گذاری کند این احتمال وجود دارد که کشورهای رقیب ایران با قدرت بیشتر و وعده‌های بزرگ‌تر به نوعی در سوریه از ایران پیشی بگیرند. اگر کشوری به دنبال نفوذ پایدار در هر منطقه‌ای باشد باید از طریق فرهنگی اقدام کند. چرا که در نفوذ پایدار وزن نفوذ فرهنگی بسیار پررنگ‌تر است و نفوذ اقتصادی و نظامی به نوعی روینایی محسوب می‌شوند. علت اصلی اقتدار منطقه‌ای ایران به همین مسأله بر می‌گردد که بیشتر از زاویه فرهنگی در منطقه سرمایه‌گذاری کرده است و به همین دلیل به نفوذ پایداری در این منطقه دست یافته است. چرا که در صورت تمرکز بر مسئله اقتصادی و نظامی قطعاً در بسیاری موارد قادر به رقابت با دلارهای ارتجاع عرب نخواهد بود. به همین دلیل عربستان و آمریکا با وجود قدرت اقتصادی و نظامی نتوانسته‌اند به نفوذ پایدار منطقه‌ای دست یابند. دلیل تاکید رهبر معظم انقلاب بر مسائل فرهنگی و گسترش آن در روابط با سوریه نیز توجه به نقش فرهنگ در نفوذ پایدار است.

۷. واکنش قاطع به ایجاد منطقه امن در سوریه

رهبر معظم انقلاب در دیدار با بشار اسد پرده از توطئه و نقشه جدیدی علیه سوریه برداشتند. بحث ایجاد

منطقه به اصطلاح امن در شمال سوریه یکی از موارد بسیار حائز اهمیت است. به رغم شکست‌های بزرگی که تروریست‌ها متحمل شدند اکنون در صحنه‌های سیاسی تلاش‌هایی صورت می‌گیرد تا دولت‌های حامی مسلحین با ترفندهای مختلف این شکست‌ها را جبران کنند. یکی از این مباحث، موضوع ایجاد منطقه امن در شمال سوریه است به خصوص در شرق فرات و همچنین در منطقه ادلب که حتی به طور رسمی در دست مسلحین است. آمریکا توافقاتی با ترکیه داشته است. بعد از این که بحث خروج نیروهای آمریکایی از سوریه توسط ترامپ مطرح شد به این توافق رسیدند تا آمریکایی‌ها مانع ورود ارتش ترکیه به شمال سوریه نشوند و این ارتش نه فقط در منطقه منبج در استان حلب که در غرب رودخانه فرات قرار دارد بلکه در شرق رودخانه فرات نیز نواری از شمال را حتی تا عمق ۵۰ کیلومتر تصرف کنند و به این ترتیب می‌توان گفت اگر این اتفاق بیفتد تقریباً نوار شمالی کشور سوریه یعنی از شرقی‌ترین نقطه که منطقه قامشلی است تا غربی‌ترین نقطه شمال سوریه در منطقه عفرین، تحت تصرف ارتش ترکیه در خواهد آمد. علاوه بر آن منطقه ادلب که در غرب سوریه است و رسماً جبهه النصره بر آن حاکم شده تبدیل به منطقه‌ای خارج از سیطره دولت مرکزی سوریه خواهد شد. و با توجه به نوع عملکرد دولت ترکیه تا به اکنون نیز قصد خروج از این مناطق را ندارند و تغییر جمعیتی را در این مناطق شاهد هستیم. دولت ترکیه تحت عنوان بازگردانی آوارگان جنگی سوری در ترکیه به جای این که آوارگان به شهرهای اصلی خود بازگردانده شوند، در صدد این است تا آوارگان را به نوار شمالی آورده و ساکن کند و نوعی تغییر جمعیتی علیه کردهای منطقه ایجاد کند و از طرفی ارتش ترکیه چنان وجود خود را در شمال سوریه تثبیت می‌کند که حتی در زمینه امور اداری نیز تابلوی ادارات به زبان و خط لاتین ترکی تغییر یافته و پرچم‌های ترکیه و عکس‌های اردوغان را بر سر در اداره‌ها نصب می‌کنند. این موارد نشان می‌دهد که دولت ترکیه به دنبال تحقق ایده تاریخی خود است. دولت ترکیه معتقد است شمال سوریه و عراق بخشی از ترکیه است و بایستی این منطقه مهم و وسیع و حاصل‌خیز به ترکیه برگردانده شود در حالی که این منطقه عمدتاً منطقه‌ای عرب‌نشین و کردنشین بوده است. اگر توافق میان آمریکا و ترکیه عملی شود به معنای تجزیه سوریه خواهد بود. رهبر انقلاب به صراحت موضوع ممانعت از تشکیل منطقه امن را مطرح کرده‌اند که دولت سوریه بایستی به هر نحوی مانع تشکیل این منطقه شود. و نبایستی شکستی که مسلحین خوردند در زد و بندی سیاسی این‌گونه جبران شود.

بازیگر دیگر در طرح منطقه امن، آمریکا است. در واقع آمریکا در درجه اول طرح ساقط کردن نام سوریه را اجرا کرد. پس از شکست در این پروژه، تجزیه سوریه را دنبال کرد اما این فتنه نیز با ناکامی مواجه شد. تربیت نسل جدید تروریست‌ها در سوریه نیز طرح دیگر آمریکا است؛ پایگاه خبری «العهد» در گزارشی اعلام کرده روانشناسان آمریکایی در شرق سوریه در حال اجرای طرح بازتولید داعش برای ۱۰ سال آینده هستند. اما یکی از مهم‌ترین طرح‌های آمریکا برای سوریه پس از شکست طرح ساقط کردن نظام سوریه، ایجاد منطقه امن است. ایجاد منطقه امن با هدف فراهم کردن زمینه برای ایجاد فشار سیاسی و نظامی بر دمشق است و آمریکا سعی دارد از این طریق در سوریه حضور خود را تثبیت کند. دولت «دونالد ترامپ» رئیس‌جمهور آمریکا به تازگی اعلام کرده است که قصد دارد تا ۴۰۰ نفر از نظامیان آمریکایی را در سوریه نگه دارد که پایگاه نظامی «التنف» در مرز سوریه-عراق از جمله این موارد است. هدف آمریکا این است که ارتباط میان تهران با دمشق با بغداد را دشوار کند و رهبر معظم انقلاب ایران هم در جریان گفت‌وگو با بشار اسد به این موضوع اشاره کرد. در ابتدا آمریکا سعی داشت این منطقه امن را در حد فاصل گذرگاه التنف و البوکمال در شرق سوریه اجرا کند و مرز سوریه و عراق را برای این منظور انتخاب کرد که در این مسیر شکست خورد. آمریکا اکنون به سمت مناطق کردنشین در شمال و شمال شرق

سوریه حرکت کرده و سعی دارد منطقه امن مد نظر خود را در این نقطه اجرایی کند. در واقع آمریکا برای پر کردن خلا ناشی از عقب‌نشینی نیروهای خود از سوریه، پیشنهاد احداث منطقه امن در عمق حدود ۳۵ کیلومتری در شمال خاک سوریه را داده است. البته آمریکا اعلام کرده که از ۲ هزار نظامی خود ۴۰۰ نظامی را در سوریه باقی خواهد گذاشت.

از شواهد امر پیداست، مقامات آمریکا به حضور محدود اما تأثیرگذار در خاک سوریه چشم دوخته‌اند و برای تحقق این هدف، طرحی را در نظر گرفته و برای پیاده‌سازی آن برنامه‌ریزی می‌کنند. آمریکایی‌ها در همین راستا روی نیروهای دموکراتیک گرد سوری و مناطق شمالی سوریه که محل استقرار آن‌ها محسوب می‌شود، حساب ویژه‌ای باز کرده‌اند. درست به همین دلیل است که اخیراً حرف و حدیث‌های بسیاری پیرامون آمادگی آمریکا برای ایجاد منطقه حائل (منطقه امن) در شمال سوریه مطرح شده و حتی «دونالد ترامپ» رئیس‌جمهوری آمریکا نیز آن را تأیید کرده است. تحرکات جدید آمریکا در شمال سوریه حاکی از آن است که مقامات این کشور به هیچ وجه از روند کنونی مذاکرات «آستانه» درباره سوریه رضایت ندارند. مذاکرات «آستانه» قزاقستان در سوریه از بهمن ماه سال ۱۳۹۵ و با ابتکار جمهوری اسلامی ایران و روسیه و همراهی ترکیه آغاز شد و تا کنون ۱۱ دور از آن نیز برگزار شده است. کما اینکه طرف‌های مذکور تاکنون نشست‌های متعددی را در تهران، آنکارا و سوچی به منظور پیگیری نتایج حاصل از سلسله مذاکرات آستانه و نظارت بر روند اجرای آن‌ها، برگزار کرده‌اند. با وجود اینکه روسیه بارها از آمریکا خواستار پیوستن آن به روند آستانه شد اما مقامات این کشور هیچگاه حاضر به پذیرش چنین درخواستی نشدند و بدین ترتیب، آشکارا نشان دادند که مذاکرات آستانه و روند آن مورد تأیید ایالات متحده نیست.

یکی دیگر از جمله اهداف آمریکا نگرانی بی‌حد و حصر آن از آغاز قریب‌الوقوع عملیات آزادسازی استان «ادلب» در شمال سوریه از لوث تروریست‌های تکفیری «جبهه‌النصره» است. در حال حاضر از استان ادلب به عنوان آخرین ایستگاه جنگ علیه تروریسم در سوریه یاد می‌شود. نبرد قریب‌الوقوع علیه تروریست‌های تکفیری جبهه‌النصره در ادلب «جنگ بزرگ» خوانده می‌شود، چراکه کنترل آن توسط نیروهای مقاومت سوری مَهر پایانی خواهد بود بر وجود تروریسم تکفیری در خاک سوریه. در واقع، آمریکا به خوبی می‌داند که در صورت کنترل نیروهای مقاومت سوری بر استان ادلب و واشنگتن به عنوان «بازنده بزرگ» جنگ ۸ ساله سوریه شناخته خواهد شد و آخرین امیدهای آن برای کسب اندک پیروزی در این جنگ نیز بر باد خواهد رفت. به همین دلیل است که آمریکایی‌ها قصد دارند با ایجاد منطقه حائل در شمال سوریه به طور کامل بر ادلب و تحرکات نظامی در آنجا اشراف داشته باشند تا در صورت لزوم، در برابر هرگونه عملیات علیه تکفیری‌های جبهه‌النصره کارشکنی کرده و از کنترل ادلب توسط نیروهای مقاومت سوری ممانعت به عمل آورند.

رهبر انقلاب اسلامی در دیدار با بشار اسد نسبت به این توطئه هشدار دادند. ایشان پیروزی جریان مقاومت در سوریه را موجب عصبانیت آمریکایی‌ها و تلاش آنان برای طراحی توطئه‌های جدید دانستند و با اشاره به نمونه‌ای در این زمینه گفتند، مسأله منطقه حائل که آمریکایی‌ها در سوریه به دنبال ایجاد آن هستند، از جمله این توطئه‌های خطرناک است که باید با قاطعیت آن را رد کرد و در مقابل آن ایستاد. ایشان، برنامه آمریکایی‌ها برای حضور مؤثر در مرز عراق و سوریه را نمونه‌ای دیگر از طراحی‌های آنها برشمردند و تأکید کردند، ایران و سوریه عمق راهبردی یکدیگر هستند و هویت و قدرت جریان مقاومت وابسته به این ارتباط مستمر و راهبردی است، بر

این اساس دشمنان نخواهند توانست نقشه‌های خود را عملیاتی کنند. صحبت صریح، شفاف و روشن رهبر انقلاب در این مورد عملاً آب پاکی را روی دست همه طرف‌ها ریخت، ایران و سوریه موافق نباشند، هیچ طرحی شدنی نیست. آمریکایی‌ها، ترک‌ها، کردها و تروریست‌های چند ملیتی که امیدوار بودند جایی در این منطقه حائل پیدا کرده حالا باید دوباره برنامه ریزی کنند که باید چه تصمیمی بگیرند.

۸. مسأله بازسازی سوریه

در سفر بشار اسد به تهران، مقامات دو کشور ایران و سوریه بر نقش تهران در بازسازی سوریه تأکید کردند. این مسئله بسیار مهم است چرا که کشورهای حامی تروریست‌ها در ۸ سال گذشته پس از شکست نقشه اولیه خود یعنی ساقط کردن نظام سوریه اکنون به دنبال پیگیری برنامه‌های خود از روش‌های دیگری هستند. به همین دلیل نوعی مسابقه بین کشورهای عربی برای بازگشایی سفارت در دمشق به راه افتاده است. در واقع این کشورها سعی دارند تا این بار با استفاده از فرصت بازسازی سوریه به نوعی برنامه‌های خود در سوریه را ادامه دهند. ایران در این مسئله باید به صورت قاطع و جدی ورود کند. چرا که ایران عامل اصلی شکست تروریست‌ها در سوریه بوده و در این راه متحمل هزینه‌هایی شده است. بنابراین باید از منافع پس از این بحران نیز منتفع شود. بازسازی سوریه فرصت مناسبی است که بخش خصوصی ایران می‌تواند در آن وارد شود و حلقه پیروزی ایران را در سوریه تکمیل کند. چرا که نبرد نظامی در سوریه به پایان رسیده و اکنون نبرد سیاسی و اقتصادی شروع شده که بسیار مهم‌تر از نبرد نظامی است و ایران باید در این زمینه نیز پیروز میدان باشد.

۹. پیامی جدی برای صهیونیست‌ها

نکته حائز اهمیت دیگر این است که سفر بشار اسد به ایران کمی قبل از سفر نتانیاهو به مسکو و دیدار وی با پوتین انجام شد. این زمان‌بندی نشان‌دهنده این است که این دیدار پیامی جدی برای صهیونیست‌ها دارد. که گمان نبرند با یک سری حملات هوایی و فشار آوردن به دولت سوریه باعث بحران میان روابط ایران و سوریه خواهند شد. در چنین وضعیتی آقای بشار اسد به ایران سفر کردند و دیدارهای بسیار مهم و راهبردی صورت گرفت تا پیامی به‌طرف صهیونیست‌ها باشد و همچنین کشورهای دیگر که در بحران سوریه مؤثر هستند و نبایستی به‌هیچ‌عنوان در معادلات خود محاسبه کنند که سوریه تحت‌فشار خواهان خروج نیروهای ایران از سوریه خواهد شد. رابطه دو کشور رابطه‌ای عمیق است و جالب اینجاست که هر چقدر فشارها بیشتر شده است اتفاقاً روابط دو کشور گسترش بیشتری پیدا کرده است.

۱۰. دو شیوه رفتار در سیاست خارجی

یک پیام بسیار مهم و راهبردی از دیدار بشار اسد در تهران و ملاقات با رهبر معظم انقلاب این است که دو شیوه رفتار و مناسبات در سیاست خارجی و در سطح منطقه مطرح است که دو نتیجه و حاصل را از خود نشان داده است. شیوه اول همگرایی و اتحاد با ایران است که حاصل آن پیروزی، عزت و اقتدار در مقابل خطرناک‌ترین توطئه‌های غربی و صهیونیستی است. شیوه دوم، همگرایی، اتحاد و هم‌پیمانی با آمریکا است که نتیجه آشکار آن در تمامی تحولات منطقه‌ای، شکست، ذلت و ضعف و نابودی است. تقابل این دو شیوه به تغییر در موازنه قدرت

منطقه‌ای منتهی شده و نیاز چندانی به استدلال و ارائه مصادیق ندارد. در سفر کوتاه امیر قطر به تهران و در مسیر پابون تا هواپیما وی تأکید کرده بود که این مسأله مهم است که شما از هر کس حمایت کنید، شکست‌ناپذیر می‌شود. امروز نیز مصداق این اصالت و قدرت‌سازی، در تحولات عراق، سوریه، لبنان، یمن و فلسطین آشکار است. رهبر معظم انقلاب در اوایل بحران تروریستی در سوریه تأکید فرمودند: «نه بشار اسد می‌رود و نه سوریه ساقط می‌شود»، و این در حالی بود که حامیان تروریسم و جنگ نیابتی در رؤیای پیروزی‌های فوری در سوریه بودند و خود را به دروازه‌های دمشق رسانده بودند.

به همین دلیل، سردار قاسم سلیمانی، سفر بشار اسد به تهران را یک بمب خبری و یک رخداد راهبردی می‌داند که بشار اسد از سوی رهبر انقلاب، «قهرمان عرب» خطاب می‌شود و قهرمانی عرب بدون تکیه به ایران اسلامی میسر نبود و اینکه لبخند پیروزی بشار اسد در دیدار با رهبری، اشک خوشحالی سیدحسن نصرالله را موجب می‌شود. این دیدار و محتوا پیام‌های آن دامنه گسترده‌ای دارند و حتی در ادبیات و نتایج دیدار نتانیاها با پوتین اثرگذار بوده و بر تمامی اجزای توطئه جدید آمریکا در سوریه و با نام منطقه حائل آثار فوری به جای می‌گذارد. اینکه در چنین شرایطی از زبان سردار سلیمانی بر ماهیت مشکوک برجام‌های دوم، سوم و چهارم تأکید می‌شود و آن را تلاش برای بازگرداندن تروریسم و حاکمیت و هژمونی آمریکا و رژیم صهیونیستی بر منطقه و نابودی خیزش‌های اسلامی و تلاش برای نجات افول صهیونیستی و شکست آمریکایی توصیف می‌کند که هفت هزار میلیارد دلار هزینه کرده‌اند، تأمل‌برانگیز است.

نتیجه

سفر بشار اسد را به تهران را می‌توان آغاز مرحله‌ای جدید از فرایند گذار سوریه از بحران ۸ ساله دانست. ایران و سوریه در ۸ سال گذشته توانسته‌اند تروریست‌ها را شکست دهند و اکنون مرحله سیاسی در سوریه شروع شده است. اما آمریکا و دیگر کشورهای حامی تروریست سعی دارند با طرح‌هایی مانند ایجاد منطقه امن و حائل در سوریه در این مسیر کارشکنی کنند و حتی طرح‌هایی برای بازتولید داعش در سوریه از سوی آمریکا پیگیری می‌شود. اما دیدار بشار اسد با مقام معظم رهبری پایانی بر تمام توطئه‌ها است. از سوی دیگر این سفر نشان داد که ایران و سوریه همانطور که مقام معظم رهبری تأکید کردند عمق راهبردی یکدیگر هستند.

بنابراین آینده این هم‌پیمانی بسیار درخشان خواهد بود البته نباید از توطئه‌ها غفلت کرد و بایستی با دقت روند سیاسی را دنبال کرده و مواضعی قاطع را اتخاذ کرد. قدرت میدانی بایستی در مذاکرات سیاسی انعکاس پیدا کند و دستاورد نظامی به یک دستاورد باثبات سیاسی تبدیل شود. هیچ بحرانی نیست که با راهبرد نظامی به‌طور کامل پایان یابد. در مرحله بازسازی نیز باید نسبت به توطئه‌های جدید هوشیار بود. چرا که کشورهای متجاوز به سوریه سعی دارند از فرصت بازسازی استفاده کرده و در پوشش اقتصادی توطئه‌های خود علیه سوریه را ادامه دهند. به عنوان مثال عربستان پس از شکست در طرح‌های مختلف منطقه‌ای خود اکنون به دنبال آن است تا به نوعی از راه‌های دیگر به مسائل مهم منطقه ورود پیدا کند و از این طریق بتواند با دشمنان و رقبای خود مقابله کند. بازسازی سوریه یکی از مهم‌ترین فرصت‌ها برای اجرای نقشه‌های دیگر عربستان است. از یک طرف نیاز شدید سوریه به سرمایه‌گذاری خارجی برای بازسازی می‌تواند به عنوان فرصتی برای اقتصاد عربستان باشد که با کسری بودجه بالای ۷۰ میلیارد دلاری مواجه است و از سوی دیگر همیشه راه‌های اقتصادی فرصت مناسبی برای نفوذ

سیاسی به شمار می‌رود. عربستان این نقشه را از سال ۹۶ اجرا کرده است. در همین ارتباط پس از اعلام آزادسازی کامل شهر رقه، «برت مک‌گورک» نماینده آمریکا در ائتلاف به اصطلاح ضد داعش، به همراه «تامرالسبهان» وزیر مشاور در امور خاورمیانه عربستان وارد شهر رقه شدند. حضور تامرالسبهان، وزیر جنجالی سعودی در شهرک عین‌العرب سوریه در حومه الرقه، اولین ظهور علنی یک مقام سعودی در منطقه تحت سیطره گروه‌های مسلح کُردی در سوریه قلمداد می‌شد. در شرایط کنونی نیز عربستان سعی دارد با توجه به نیاز بیش از ۳۰۰ میلیارد دلاری سوریه به سرمایه‌گذاری در این کشور سرمایه‌گذاری کند. البته هدف عربستان در درجه اول سرمایه‌گذاری اقتصادی نبوده بلکه این می‌تواند تبدیل به ابزار و شیوه جدیدی برای فشار بر دمشق در جهت برخی اهداف سعودی باشد. عربستان پیش از این نیز برای نفوذ در عراق، وعده هزینه مبلغی بالغ بر ۱۰۰ میلیارد دلار برای سرمایه‌گذاری در این کشور و بازسازی شهرهای سنی‌نشین آن مانند فلوجه، رمادی، تکریت را داده بود. در واقع به نظر می‌رسد با انتخاب ابراهیم العساف به عنوان وزیر خارجه عربستان که متخصص در امور اقتصادی است رویکرد اقتصادی بر رویکرد سیاسی در رفتار منطقه‌ای عربستان غالب شود و به همین دلیل توطئه‌های جدید عربستان علیه محور مقاومت را باید بیشتر در زمینه اقتصادی جستجو کرد. سفر اخیر بن سلمان ولیعهد سعودی به هند، پاکستان و چین به عنوان شرکای اقتصادی ایران و وعده سرمایه‌گذاری کلان عربستان در این کشورها را نیز باید گامی در جهت توطئه اقتصادی علیه محور مقاومت دانست.

بنابراین ایران باید در درجه اول نسبت به توطئه‌های جدید جبهه عربی - غربی - عبری هوشیارانه عمل کند. در درجه دوم ارتباط بین ایران و سوریه به ویژه در زمینه فرهنگی تقویت شود چراکه نفوذ پایدار از مسیر فرهنگی قابل دستیابی است. در این مورد همانطور که مقام معظم رهبری تأکید کردند رفت و آمد علمای دو کشور باید بیشتر شود. علاوه بر این مهم‌ترین وجه برای ایران این است که همانطور که در مرحله نظامی نقش اصلی را ایفا کرد در مرحله بازسازی و فرایند سیاسی نیز باید به عنوان محور قرار بگیرد.